

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru în țară pe an 12 C., 6 luni 5 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Mersul crizei.

Sibiu, 27 Februarie n.

Misiunea contelui Andrassy pare a fi terminată, și încă cu succes negativ. Înțelegându-se ușor să strici ceva, dar e greu apoi să dregi aceea ce ai stricat!

Contele a fost primit Vineri, 24 Februarie, la ora unu în audiență scurtă de jumătate oră din partea Maiestății Sale, care i-a ascultat raportul amănunțit despre starea lucrurilor, și în urmă l-a dimis fără nici o însărcinare nouă. I-a spus numai atât, că va decide mai târziu. Semnul, că propunerile făcute cu privire la rezolvarea crizei au convins Corónă. Maiestatea Sa va mai medita puțin asupra lor, și apoi ori va chema de nou pe contele Andrassy pentru a-l însărcina cu nouă misiune, ori va chema pe alți politicieni magiari pentru a-l consulta și eventual pentru a-l încredința pe unul din ei cu aflarea modalității potrivite de a se da rezolvare crizei ministeriale.

Sunt scosi pe plan Széll, Wetherle, Láng și Lukács, ministrul de finanțe, ca omenii victoriei apropiate. Că propunerile contelui Andrassy făcute M. Sale de ce natură au fost, nu se știe cu posibilitate. Se crede însă, că ele au mers pe două direcțiuni: ori se fie numit un guvern de tranziție, ori un anumit program de muncă, ori apoi un guvern stabil, luat din rîndurile opoziției unite, cu kossuthistii în frunte. E vorba, că pentru a face posibilă rezolvarea crizei pe calea luării guvernului din sinul opoziției coalizate, kossuthistii n'ar fi străini de ideea, să scotă deocamdată din programul lor politic punctul referitor la reformele militare, singurul punct în care Corónă nu voeste să cedeze absolut de loc. Cam în direcția aceasta merg sfaturile pe cari le dă însuși Kossuth partizanilor săi, cu graiul și cu condeul.

Natural, că pe calea acesta înțelegerea devine posibilă într-o Corónă și kossuthistii, fiindcă desfacerea economică a Ungariei de către Austria nu face Corónă nici o bătaie de cap, dar Corónă nu poate admite împărțirea armatei în două, din mai multe motive, mai ales însă din motivul, că la 1867, când s'a făcut învoiala într-o Corónă și națiunea magiară n'a fost vorba de armată magiară separată, ci de armată comună.

Comună vrea M. Sa să o aibă și pentru viitor!

Dacă kossuthistii vor renunța deci la realizarea acestei pretensiuni naționale, la magiarizarea armatei recrutate din Ungaria, nu mai poate sta nimica în calea numirii unui guvern din șirelele opoziției unite. Și lucru înțeles ar face kossuthistii dacă nu ar forța lucrurile cu privire la reformele militare în spirit național magiar, chiar și pentru aceea, pentru că admitând cazul că s'ar pute împărți în două armată austro-ungară, acum comună, prin această speșe încorporate cu susținerea ei nu se creșcă în mod înspăimântătoriu pentru Ungaria, și atunci nu ușurare, ci mare îngreunare s'ar face populațiunii din Ungaria, care și de altcum geme sub povara dărilor grele pe cari are să le suporte.

Destul deci, că în mersul crizei nu s'a făcut până astăzi nici un pas sigur spre rezolvare. Și se face vorbă în ziare și despre aceea, că dacă până la 8 Martie nu va pute fi constituit noul cabinet, dieta va fi prorogată pe timp nedeterminat, prin rescript regesc, rămânând încredințat cu conducerea afacerilor guvernul contelui Tisza. Așa stăm pentru ziua de astăzi. Că ce va fi mâine, ori poimâine, vom vedea!

„O alegere fioroasă“.

Un Ungur kossuthist din Cebul-Silvaniei descrie sub titlul de sus balotajul din 16 Februarie n. astfel în colónele ziarului „Alkotmány”, numărul de Vineri:

... „In 26 Ianuarie a fost alegerea de deputat în cercul Cebul-Silvaniei, pentru care erau candidați: baronul Bornemiszi, liberal, Józsa Gyula, independent, și George Popp, naționalist. Guvernamentul a învins cu bani, și astfel atacarea a ajuns la balotaj într-o candidatură liberă și într-o cel naționalist. Înainte de alegere a fost asit în cercul Cebul-Silvaniei, pentru a sta în ajutorul candidatului independent, dar când a mers de la gară în comună, în fața casei comunale, din odala metropolitului a fost aburătoriu cu tot felul de obiecte. Cortegia partidului guvernamental s'a făcut cu mitulă ne mai pomână pe aici nici-o dată. Cortegii, explozând mizeria popularului în timpurile pe omeni cum cumpări vitele. Notarul și pretorii dăseră lozincă: aici numai deputat guvernamental are să fie ales. După cum e supozat, cu ocaziunea balotajului din 16 Februarie George Popp a fost silit să fugă de acolo în cursul votării, fiindcă viața nu-i era în siguranță. Prologul acestei întâmplări e, că „bărbuții conducători“ guvernamentali aranjaseră veritabilă baie de sânge într-o omenii candidatului naționalist. Lui George Popp i-au spart capul, așa că îndată i-s'a umplut fața de sânge, l'au răsturnat din trăsura, asupra însoțitorilor săi s'au năpustit cu ciomege, la patruzeci și unu de inși li-au spart capul, dintr-o acastia doi au murit, iar unul e în agonie de moarte. Tote acestea militația consignată pentru susținerea ordinii le privia indiferentă. Nu erau sânge din sângele nostru aici pe cari în așa chip i-au masacrat, dar totuși ne clocotia sângele la vederea unei barbarii așa de grozave!

Mitulărea cu mâncări și beutură se începuse deja cu săptămâni mai înainte; primăria scâldea în vin pe tinerimea de aici, pe carea o îmbărbăta, ca în ziua alegerii să alunge cu ciomege pe cei din partidul contrariu. La acesta însă nu s'a angajat nici unul; deosebi femeile s'au opus acestuia, declarând că nu de aceea și-au crescut în cinste și omenie copii, pentru-ca pretorul, notarul și ceilalți domni să facă acuma din ei Rózsa Sándor! Într-o astfel de împrejurări au angajat pe plată și au adus omeni din Crasna, cari apoi la piept cu roșetă tricoloră și în mână cu ciomagă dădeau și loviau în alegătorii naționalisti, care pe unde l'ajungea, până ce i-au respirat și alungat pe toți. După aceea s'au apucat să câștige votanți; mie încă mi-a trimis dl protopretor 30 coróne prin pandurul său, ca să mergem să votăm cu candidatul partidului liberal. Eu însă am respins cu dispreț banii; mulți însă nu au făcut așa, și în acest chip a fost câștigat mandatul dlui baron Bornemiszi!

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“.

(Urmare).

Însă primatele Lippai, care nu era mulțumit cu Partenie, pentru-că s'a sfințit la schismaticul metropolit Simion Stefan, și voia să l' sfințească el a doua-ora, — atunci, când la anul 1654, va să zică la vre-o trei-patru ani după sfințirea lui Partenie și după mórtea metropolitului Simion Stefan, raporteză despre acesta la Roma, nu cunoștea nici Bistra din Ardeal, nici mănăstirile din Bistrița și Moldovița din Moldova, și nici n'a fost de față la sfințirea lui Partenie, ci numai încercă trebile la Roma, ca să și ajungă scopul, sub pretext că metropolitul Stefan a întrebuintat la sfințirea lui Partenie, eac'asa, niște archierei străini și dubioși.

Dacă dl Bunea crede mai mult lui Lippai de cât dalteriei celei autentice a lui Simion Stefan reproducă de Șincai, apoi e datoriu să dovedească:

1. Că pe atunci au existat acele închipute mănăstiri din Moldova.

2. Că acolo au existat episcopi, cari au putut să des asistentă metropolitului din Bălgrad.

3. Că aceia aveau autorizarea metropolitului din Moldova să mergă la cel din Bălgrad.

4. Că metropolitul Simion Stefan a avut trebuință de doi episcopi asistenți, când știut este, că ajunge unul. Până atunci să facă bine dl Bunea să tacă. Noi ne ținem strins de dalteria oficiată de metropolitul Simion Stefan, publicată de Șincai la anul 1651, în care ca asistent la sfințirea lui Partenie se numește apriat numai Sava episcopul din Bistra, care după Stefan și după Iosafat a și urmat ca metropolit, sub numele de Sava II.

IV.

Alte exorcisme d'ale dlui Dr. A. Bunea.

Cu tot dreptul a zis autorul cărții: „Istoriografi vechi și noi“ (pag. 9) dl Păcățian, că dl canonic Bunea „e mai mult preot de cât scriitoriu, și că acesta e în detrimentul istoriografului Bunea“.

La acesta i-s'ar pute adăuga și pronunțamentul unui martir național și soț al său de credință, făcut chiar în metropola ortodoxiei, că omul trebuie să fie mai întâiu catolic, apoi Român! Din acest punct de vedere dl Bunea — când descrie ierarchia bisericească uită că istoria bisericească din trecut e una și aceeași pentru toți Românii, uniți și neuniți, și că scisiunea întâmplată sub Atanasie, care atinge mai cu sémă numai iurisdicțiunea bisericilor despărțite, nu poate conturba istoria bisericească comună tuturor Românilor, — după cum au contemplat-o și istoricii nostri bine meritați — Șincai, Clain, Petru Maior, Cipariu, Barițiu etc.

Însă dl Bunea, cu abatere de la vederile sănătoase ale acestora, face în loc de istorie bisericească, numai propagandă catolică, în care scop el

nu e alegătoriu nici în mijlocele c le întrebuintează, și nici în argumentele obiective. El când vede un ortodox se revoltă în simțul său de catolic. El privește pe ori-ce ortodox de un excomunicat din sinul maicei biserici, de un prăpădit, care nu poate avea fericirea nici pe acest pământ, nici pe lumea cealaltă. El așa a învățat în școala propagandei, de care se ține morțiș, că prin consiliul lateran din anul 1215 toate bisecile ortodoxe au fost supuse episcopilor latini, și că prin enciclicele papilor, și prin decretalele regilor apostolici schismatici nici n'aveau îndreptățire de existență. (Ai naibii omeni, că totuși au existat!)

Uită însă dl Bunea, că la conciliul lateran Românii ortodoci n'au luat parte, prin urmare ei n'au fost obligați a se supune concluserilor acelui conciliu, după cum nu s'au supus nici bulelor de excomunicare, ci s'au luptat ca martirii, și încă cu rezultate prielnice, după cum se vede din Chrisovele și decretalele mai sus citate din anii 1391, 1479, 1494, 1498 etc.

Zice dl Bunea, că doi episcopi nu puteau avea rezidența într-un oraș, prin urmare, pe lângă episcopul r. catolic din Alba-Iulia nu avea loc și un metropolit român, și de aceea metropolia română în Alba-Iulia nici n'a putut exista.

Uită însă dl Bunea, că el însuși aduce pe Ioan de Prislop de episcop în Alba-Iulia, pe lângă cel catolic Napragy. Apoi ce să zicem de cei din Oradea-mare, de cei din Timișoara, de metropolitul unit de Alba-Iulia, de metropolitul român din București, toți la un loc cu cei r. catolici? Cu astfel de contradicțiuni evidente vrea să facă dl Bunea istorie ierarhică? Dar' dl Bunea nu bagă de sémă nici o altă contradicțiune flagrantă a sa, când zice că Mihaiu Viteazul a fundat metropolia de Alba-Iulia, aducând acolo de metropolit pe Ioan de Prislop de la Silvas, și totuși afirmă, că metropoliții din Bălgrad n'au fost alta de cât simpli episcopi. Se vede că nu vrea să desarmeze pe Pataki, care n'a voit să recunoască vre-o metropolie de Alba-Iulia, din simpla cauză că n'a fost canonisată de Papa.

Credincios sever al papei mai e și dl Bunea!

Să-i fie de bine!

Metropoliții din Alba-Iulia se sfințiau prin metropolitul Ungro-Valachiei, ca exarch al Patriarchului, nu ca simpli episcopi, ci, după cum se vede din dalteriele de sfințire a arhiepiscopilor: Iosif din anul 1680, a lui Iosafat din anul 1682, a lui Sava II din anul 1684, a lui Varlaam II, 1685, și a lui Teofil la anul 1692, ca arhiepiscopi și metropoliți după cum i-au ales țera de acolo, pentru scaunul sfintei metropolii din Ardeal. — (Vezi Cipariu, Acte, pag. 234—239). Și toate acestea se întâmplau, nu în puterea convențiunei lui Mihaiu Viteazul din anul 1595, nici ca o grandomanie imitată de la Sârbi, — ci în puterea vechiului us canonic.

Ear' dacă s'a întâmplat în timpuri grele vre-un cas excepțional,

ca vre-un metropolit sau episcop să fie sfințit, sau să fie adus sfințit gata din alte părți la vre-un scaun arhieresc din Ardeal, acesta s'a înțemplat adese-ori și la catolici, și chiar și în România ortodoxă, prin ce însă așezămintele bisericești, cari nu cad sub prescripțiune, nu s'au putut altera.

Asemenea nici obiecțiunea aceea a dlui Bunea nu pōte fi luată în considerațiune, că dintră arhierii români aduși din alte părți unii au fost sârbi, alții greci, pentru-că ei îndată ce au ocupat scaun românesc s'au considerat Români.

Acestea, pe lângă cele premise mai sus, nu le spunem pentru dl Bunea, căruia de giaba 'i mai toci la urechiă, ca surdului, — *quod semel est imbuta recens servabit odorem testis diu*, — ci le reamintim pentru Români nostri ortodoxi, ca să nu fie induși în erōre prin sofisme propagandistice.

Nu putem însă trece cu vederea slăbiciunea dlui Bunea, că unde 'i lipsesc argumentele obiective, se răpește la ocări și insulte, ca cofărițele ce se cērtă în tērg. Caracterizarea ce i-a făcut-o dl Păcățian în privința acēsta e fōrte potrivită. Se lēgă de persōnă, pentru-că în meritul cauzei se vede bătut.

➤ Din ură și fanatism dl Bunea caracterizează biserica ortodoxă română de slavă-bizantină, ca și când n'ar fi și cea unită tot slavo-bizantină, cu adausul unită.

Dl Bunea caracterizează pe toți metropoliții nostri de calvinizați, ca și când iesuiții catolici puși în cōstele episcopilor uniți ar fi fost mai buni de cāt superintendenții calvini din cōstele ortodoxilor.

Epitetele apoi la adresa vechilor și noilor istoriografi, Șineai, Clain, Maior, Șaguna, Popea, Pușcariu, Păcățian, etc. — de proști, închipuiți, născocitori, absurzi, tendențioși, falsificatori, etc., formeză o specialitate proprie a dlui Bunea, a căror desă întrebunțare sigur că 'i va aduce nemurirea. Noi însă le restituim tōte dlui Bunea, ca dimpreună cu nenumăratele sale: se pōte, se vede, probabil, etc., să le bage în desagi când va pleca la Roma, ca să-și primescă rēsplata pentru bunele servicii făcute în folosul propagandei.

Ce se atinge apoi de pretextatele pornografii ale lui Ioan de la Buceciu, cu cari dl Bunea vrea să facă istorie bisericească, va fi destul, credem, de a 'l îndrepta la produsele literare ale soților săi de vocațiune, precum sunt: „Deca merron“ al canonistului

Boccaccio, „Tante Rosmarin“ a teologului Tschokke, „Democritos“ al pedagogului Weber, „Eneida“ iesuitului Blumauer, și alte asemenea produse sarcastice, pe cari ultramontanii le-au ars, ear' astăzi decorează bibliotecile clasice, cu tōte că sunt cu nouēzeci-și-nouē de procente mai drastice de cāt ale lui Ioan de la Buceciu.

➤ In fine dl Bunea, ca capac la cazanul propagandei preamărește efectele salutare ale sfintei uniri.

Noi încă aprețim progresele culturale ale ori-cărei religii, și ne place în deosebi, că și biserica unită are meritele sale.

Dar' când vedem că aceste laude le face dl Bunea cu scop de a dejosii și batjocori biserica ortodoxă, apoi să ne fie iertat de a ne pune pe picior de apărare, și a-i aduce înainte dlui Bunea, că literatura română s'a început sub metropoliții nostri ortodoxi cu două sute de ani înainte de sfânta unie a lui Atanasie, și că pentru sfânta unire a fost o mântuire providențială că s'a conservat biserica ortodoxă, că altcum până acum uniții erau deja înghițiți cu totul! *Deci suum cuique!*

(Va urma.)

Invățământul public în România.

Zariul „Neue Freie Presse“ de la Viena scria într'un număr mai recent următoarele:

„Ministrul cultelor și instrucțiunii, dl Spiru C. Haret (acum demisionat) a înaintat de curând regelui Carol un amănunțit raport asupra stării invățământului public în regatul României, și ca o dovadă de stimă față de opinia publică a Europei l'a tipărit într'un volum mare la tipografia Göbl din București. Formatul splendid și tipăriul frumos sunt vrednice de subiect. Raportul însuși e făcut în limba franceză și e însoțit de mai multe documente, circularii, programe de invățământ și tabele statistice. Legea din 1864 a format multă vreme baza invățământului public în principatele dunărene, chiar în timpul domnitorului de Hohenzollern, care a smuls România din trecut asiatic și s'a silit să o transforme pe tōte terenele într'un stat cultural european.

Anii 1893, 1896, 1898, 1899 și 1901 au deservit treptat-treptat reforma invățământului. În ultimii patru ani țara a făcut pe acest teren progrese fōrte mari, despre cari acum ministrul, în raportul său, face un tablou regelui, țării și străinătății. Nu numai invățământul primar, dar' și cel gimnazial și liceal au o parte simțitoare în acest progres. Principiul invățământului obligatoriu și gratuit s'a dovedit fōrte eficace. Dar' s'a ivit o lipsă simțitoare în personalul didactic și lipsa acēsta trebuia înlăturată în prima linie. Și aciajută

inițiativa regelui, precum și în ce privia lipsa de clădiri școlare, pentru ridicarea cărora Casa școlilor a fost hotărâtă. A durat 10-12 ani până ce s'au clădit școlile de la sate. Că de la orașe s'au dezvoltat mai repede. Nu fără dreptate relevă ministrul lupta cu alcoolismul. Apoi administrația invățământului avea să se ocupe cu procurarea mijloacelor de invățământ. Acestea erau lăsate la culațiunii private. Clasele sărace erau esploatate. Librării și agenții au făcut multă vreme cu cărțile didactice un comerț neconștient. Cantarele școlare, împărțirea copiilor săraci cu cărți și îmbrăcăminte, au atras pe cei săraci la școlă. Frecventarea crescū considerabil. Novele școle normale puteau instrui anual 360 de institutori și invățători. De la 1896 s'a sporit mult numărul grădiniilor de copii. Dar' totuși regatul are trebuință de 10,500 de invățători, și nu dispune de cāt de 4000, o dovadă cāt de mult se așteptă de la viitoru. Invățământul agricol are cea mai mare însemnătate într'o țară agricolă. În privința acēsta s'au făcut începuturi fōrte frumoase. Este evident că dobândirea de terenuri pentru invățământul practic prezintă dificultăți. Lipsesc invățători ambulanți și mijloce bănești. S'au format deja asociațiuni agricole, de apicultură și pentru cultura pomilor. Încet se dezvoltă invățământul desenului și al muzicii, pe care îl conduc profesori speciali în școlile normale. Lipsesc numai, cum se plângem ministrul, literatura populară, pentru cultivarea maselor. Invățământul gimnazial, liceal și cel de fete a luat avânt numai o dată cu legea de la 1898 și cu noile programe de invățământ.

Este de remarcă sanatoriul din Predeal pentru elevii din internate. Terenul pentru clădirea lui l'a dăruit mariminosul rege. Invățământ industrial și comercial există numai de la 1899 și de la 1901. Se pōte vorbi despre o organizare corespunzătoare a școlilor inferioare și superioare din acēsta categorie. Acum doi ani s'a început cu școlile de gospodărie casnică pentru fete. Regina și princessa de Coronă sprijinesc cu mijloce bogate aceste școle. Universitatea din Iași (înființată la 1863) și cea din București (înființată la 1860) au avut începuturi modeste, dar' numărul catedrelor a sporit și s'au creat un număr de institute și laboratorii. Fundațiunea Carol, a Regelui, a promovat puternic studiile științifice. Au urmat bogate ajutoare din partea persōnelor private. Seminariile teologice au primit o nouă față prin regulamentele din 1893 și 1901. S'a creat o Casă a bisericilor, s'a urmărit redobândirea bunurilor bisericești pierdute, se restaurează palaturi metropolitane și biserici, pe lângă facultăți se clădesc laboratorii, se înființează o grădină zoologică. Se înființează o casă de pensii pentru văduvele și orfanii invățătorilor, și se planuiește înființarea de școle pentru artele frumoase. Este în tōte acestea un zel laudabil, căruia îi dorim reușită, România fiind un model pentru țările răsăritene.

Din Cupșeni.

Înmormântarea decedatului Dr. Victor Cupșa.

— 21 Februarie n.

Dum. 19 febr. 1904. În cimitirul bisericii gr. or. române din Cupșa, unde odinioară pământești ale regatului Dr. Victor Cupșa, din domeniul Samuil Cupșa, protopresbiter gr. or. în Cupșeni.

În cele următoare se vor afla desigur antecedențele și decursul vieții sale.

Decedatul își avea locuința în orașul și funcționa mai înainte ca concipiat ministru în ministerul de finanțe al țării, unde își împlinea datorințele oficiale cu o precizie și cu mare conștientitate, spre deplina mulțumire a tuturor superiorilor săi.

Fiind înzestrat de la Dumnezeu cu un exterior frumos, impunător, având cultură superioară și stare materială foarte bună, ținea legături cu bărbații din societatea înaltă a capitalei Ungariei, fără deosebire de neam și lege și — ceea-ce împodobia mult caracterul său, într-o oricare împrejurare era falos pe neamul seu românesc și pe legea sa ortodoxă română și intervenia cu succes în interesul acestora la tōte forurile, când era recercat din partea cuiva.

În Iunie 1904 s'a bolnăvit grea și a venit la părinții săi în Cupșeni spre a 'și redobândi sănătatea. A 'i a fost îngrijit timp de 6 luni cu tōtă iubirea părintească, conform prescripțiilor medicului de casă, care ședea în apropiere, dar' bola n'a încetat.

În Ianuarie 1905 a fost dus la clinica din Cluj spre a se cura cu medicii de acolo, și, fiind încă robust, se spera grabnica sa însără căsare.

Bola însă i-s'a complicat și agravat așa de mult, în cāt în 2/15 Februarie a. c. a decedat acolo, la clinică, spre marea durere a tuturor rudeniilor și cunoscuților.

Din Cluj, — unde sosise și soția sa din Budapesta, — părinții i-au transportat osemintele pământești la Cupșeni într'un preț frumos cociug de metal, provăzută în lăuntru cu așchii, prin care cei ce voiau, puteau vedea pe cel răposat.

Am asistat la ceremonia înmormântării, care s'a început Duminică în 6/19 Febr. a. c., 11 ore a. m.

Aducându-se afară cociugul, pe el erau așezate mai multe cununi. Dintră ele amintesc și descriu pe cele mai frumoase.

Una de tot mare din flori naturale: frunze de lauri, palmieri, viole albe, iacinturi albe și vioarele. Trei funde: două albastre și una albă cu inscripția: „Adieu până la revedere!“ Acēsta era pusă din partea soției sale, care și ea era prezentă.

O altă cunună mare din florile amintite mai sus, cu multe camellii albe naturale cu funde albe și inscripția: „Ultima salutare!“ Acēsta din partea familiei Constantin Fiedler din Cașovia, cunoscut cu defunctul

FOIȘORĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis.“

(Urmare)

22. Datēză din 21 Septembrie 1475.

Mathia, regele Ungariei și al Boemiei demandă primarului Thomas Altenberger și collectorului de dare din Sibiu, a plății credinciosului său Vladislau Dracul, ori din banii dării a 30 a, ori din venitele camerariale d'n Ofenbaia suma de 200 florini ca ajutoriu regesc, și a ținē ca vadiu epistola acēsta, care spre mai mare siguranță e provăzută cu subscrierea sa proprie (adeocă a regelui).

23. Datēză din 13 Octobrie anul 1475.

Vladislau Dracul („Ladislau Dragolya“) voivodul Valachiei confirmă primirea a lor 200 florini ungari, cari i-s'au plătit lui la porunca regelui din banii dării a 30 a din partea lui Thomas Altenberger în numele său, cum și în numele celorlalți jurați din Sibiu și Brașov.

Datul e următoriu:

„Datis in Bolkach in festo Colomani martiris anno domini 1475.“

Originalul e în limba latină. E epistolă deschisă; a fost sigilată cu cēră roșie.

Sigilul constă din 2 cercuri. În cercul prim e un spic de grâu în poziție verticală, ear' de laturile lui sunt 2 brațe de om cu degetele ridicate în sus. Întră cele 2 cercuri se află gravată inscripția: Vladislau vauvoda.

24. Datēză din 22 Februarie anul 1476.

Basarab bătrânul („senior waywoda“) domnul Valachiei către primarul, judecătorii și cetățenii jurați din Sibiu: a crezut, că ei îi sunt vecini buni și prietini. Dar' ei până în momentul acēsta nu i-au trimis încă bărdășii și măsarii, cu tōte că i-a cerut, nu pe apesele lor (ale Sibiienilor) ci pe ale sale proprii. Astfel dar' ei s'au nu 'și mai îndeplinesc serviciul acēsta, ci s'au caute de treburile lor, așa cum vor voi ei.

Datul e următoriu:

„Datum in Girgiche in festo Kathedre Petri Apostoli, anno 1476.“

Originalul e în limba latină; e o epistolă deschisă, a fost sigilată cu cēră roșie. Hărtia are ca marcă: fōrfecile.

25. Datēză din 28 Martie anul 1476.

Documentul acēsta conține vre'o câteva prenotări despre eliberarea de Români din prinșore și a nume se zice:

„Joi după Rusalii se eliberăză din prinșore d'n partea senatului d'n Sibiu, cu condițiunea, ca să absteie de la furt următorii: Jona, un păstoriu din Rēșinari, rugându-se pen-

tru el Rēșinarul; Șerban din Vinczburg, în urma rugării din Vinczburg și Cristian; Creste din Kaldwasser în urma rugării din Rēșinari și Săcel; Drobrah din Săcel în urma rugării d'n Rēșinari și Săcel; Naag din Sibiu, în urma rugării din Noul-român și Rēșinari; Nicōră din Cacova, în urma rugării din Cacova și Vnzburg.

Ear' Sămbătă după ziua aflării sfintei cruci se eliberăză din partea senatului din Sibiu și din partea celor din provincie, adeocă din partea lui Mahai, primarul d'n Sighetōra, Mathias, judecătoriu regesc al scaunului Mercurea, și din partea juraților Johann Claren, Anton Schmidt și Lorenz din Rops, cu condițiunea, că mai jos numiți s'au nu mai amenințe pe Sași cu mōrtea și s'au nu mai deie foc la proprietățile Sașilor, următorii Români:

Bucur Boltalt (care și-a schimbat apoi numele în Borbalt) și feciorii săi Ioan și Părvu în urma rugării din Săcel, Vinczburg, Seliște, Noul-român și Cacova.

Toma Cernerman din „Villa Vlachialis Villanorum de insula Cristiana“ în urma rugării birăului și comunei întregi d'n Cristian, din Villa Vlachialis Villanorum de insula Cristiana și din Vinczburg.

26. Dateză din 6 Septembrie anul 1476.

Mathia regele Ungariei și al Boemiei, dă poruncă, ca toți aceia dintră Sași, cari au făcut

parte din oștea care se află în Transilvania sub judec curise Comes Stefan de Bathor și au plecat a casă, să se reîntorcă imediat la oște sub conducerea lui Stefan și să plece în Valachia.

27. Datēză din 11 Novembre anul 1476.

Comes Stefan de Bathor, judec curiae și comandantul suprem, de present în Valachia, către senatul din Sibiu: El a alungat pe necredinciosul Basarab („Basorab“) din Valachia și a ocupat partea cea mai mare a țării. Toți boierii s'au adunat în jurul său, afară de 2, dar' și aceștia 2 vor veni în curând. Astel dar' acum după ce s'au zidit un castel puternic în Tērgoviște, plēă spre București, în apropierea căruia se află deja. În sferșit le demandă a-i trimite proviant, dar' numai pâne și ovēs, și a repara drumul în timpul cel mai scurt.

Datul e următoriu:

„Ex castris gentium regalium prope ipsam Bkoresya in festo beati Martini episcopi et confessoris anno 1476.“

Originalul e în limba latină; e o epistolă închisă.

A fost sigilată cu cēră verde. Din sigil mai sunt numai vre'o câteva rēmășițe mici, de pe cari nu se pōte descifra nimica.

(Va urma.)

Altă cunună, compusă din flori naturale, ca în cunună primă, cu mule de camelii, funde negre cu inscripția: „Ultima salutare!“ Această era a familiei Ludovic Olschläger din Cașovia, cunoscut cu decedatul.

Actul funebru a fost celebrat de 7 preoți în frunte cu domnul Teodor Hermann, protopresbiter în Dej, care printr-o pătrunzătoare cuvântare, predată cu mult sentiment și oratorie, a stors suspine și lacrimi de jale din inima și ochii tuturor celor prezenți.

Au participat la înmormântare mulți inteligenți români și magiari din Lăpușul-unguresc și jnr. Poporul din Cupșeni și din toate comunele învecinate și mulți chiar din depărtări mari, cari stăteau și iubiau pe răposatul, — era prezent cam în număr de peste două mii. Când a plecat convoiul funebru spre cimiteriu imediat după membrii din familie urma poporul ca niște valuri de mare, fără de sfârșit. Era o priveliște atât de grandioasă, cum nici închipui nu mi-am putut până atunci.

După așezarea osămintelor în cimiteriul bisericii au urmat mesele de pomană la casa părintescă a răposatului, pentru inteligenți și popor. Chiar atunci sesise într-aleste condolența telegrafică a Esclelei Sale Domnului Arhiepiscop și Metropolit Ioan Metianu, care cum am observat — a adus mângâiere inimilor mult întristate părinți și rudeni.

Astfel s'a stins și s'a așezat spre vecinică odihnă un bărbat mirean gr. or. al acestui ținut din nordul Transilvaniei și cea mai mare speranță a părinților și rudeniilor, frânți acum de durere.

Afle mângâiere în condolențele sincere generale, — ear' odihna neuitatului defunct s'e fie lină și memoria lui binecuvântată!

Un participant.

De la sate.

Producțiune școlară în Răhau.

Săb. 6 Februarie.

„Viața socială s'a mutat din centru pe sat“ — auzi dea zice și ei intră ei Sebeșeni, și au fără cauză. De nu timp încoace armăză și convențiile sociale pe satele din jur, și toate bine aranjate, bine cercetate, convenițele acestea nu sunt simple ocazii de distracție, ci au și un substrat moralizator — instructiv, făcându-se mai totdeauna sub aripile școlii și în deosebi la studențele învățătorului, merită și mai multă atenție și sprijinire. Ele ridică vază învățătorului și câștigă poporul pentru școală, iată două padei mari ridicate din drumul colțuros al învățământului nostru popular. Producțiunile școlare aranjate tot acum de curând în Sebeș, Căpâlna, Petrișlău etc., și mai proaspăt Duminecă 30 Ianuarie st. v. (sărb. SS. Trei Ierarchi) în Răhau, au lăsat toate impresiunile de mai sus.

Ce a fost adevărat la „Trei Sfinți“ s'era în Răhau? Cei ce n-au asistat știu câte numai atât, că a fost o producțiune populară aranjată de învățători cu ajutorul unor juri, juri, copii de școală și câtorva meseriași, cu programul aranjat și prin foi. Noi, cari am asistat însă la producțiune, știm că a fost ceva mai mult. A fost o sărbătoare școlară, ba putem zice că a fost o sărbătoare a satului întreg. Producțiunea s'a dat în școală, un edificiu pompos, sfințit numai mai asistăm — cu hramul Sf. Trei Ierarchi: Vasilie, Grigorie și Ioan.

Pot fi mândri Răhovenii de școală ce o au!

Sala spațioasă era ticsită de oșpeți — mai tot țărani. Era bine aranjată. Producțiunea a urmat conform programului, cu puncte bine și mai slab reușite — ca la început însă (a fost prima producțiune de felul acesta în comună) îndestulitor.

Șirul producțiunilor din viitoriu, inaugurat prin producțiunea această primă, l'a deretă prin un „Cântec“ învățătorului Ionel Cărpinișan. Momentele din istoria școlii au fost bine alese. Punctele de cor puteau fi înlocuite prin altele mai ușoare și atunci și înlocuiau mai bine. La ce coruri în patru voci pentru țărani? Nici nu le place și apoi nici nu se pot instrui mulțamitor. Au ținut cont de cei 5-6 oșpeți străini? nu era de lipsă!

Corurile au fost instruite de dl. A. Grădinar, învățătoriu, și se vedea că și a dat multă slăbă. Dl. Ilie Secaș, meseriaș, a interpretat fidel rolul boierului Sandu în pesa „Cinel-Cinel“, și mult haz a făcut dl. A. Grădinar în rolul flăcăului Graur. Jucările țărane încă și-au învățat bine rolurile. La o a doua ocazie sigur vor juca și mai bine și mai fără sfială. Se vedea pe fețele vesele ale țăranilor prezenți, că se simțeau bine, și ar fi înțeles-o și mai bine, dacă ar fi fost localizată piesa. Dialogurile predate de copiii de școală: „Sărbătorile băbești“ (trei fetițe), „Despre beție“ (băieți), „Lunea“ (fetițe), cu toate că poporul din Răhau e un popor harnic și până acum curat de patima beției, totuși au fost bine alese — ca admonieri pentru viitoriu. Și apoi cât de mândri erau părinții de copiii lor! Mult s'a putea face prin școală chiar și la noi, numai trebuie — răbdare. Cred că învăț. Vasilie Cărpinișan, instruatorul acestor mici diletanți, poate fi mulțamit cu rezultatul.

A fost și joc, până 'n zori.

Aflu că venitul total a fost 116 corone; venit curat 50 cor., cu destinațiunea „pentru școală și biblioteca școlară“. Cred că mă fac interpret sincer chiar al poporului din Răhau, când zic: Această primă producțiune s'e nu fie ultima!

NOUTĂȚI

Inspectori de pedagogii. Ministrul de culte și instrucțiune publică, dl. Berzevici, a aflat cu cale să numească cinci inspectori speciali pentru pedagogiile din țară, dintr-acei inspectori unul va avea să controleze instrucțiunea din pedagogiile de stat, trei din pedagogiile confesionale, și unul, adică una, instrucțiunea ce se dă în toate pedagogiile din lucrul de mână și economia casnică. Acești inspectori sunt: *Sebestyén Gyula*, secretarul consiliului regnicolar de instrucțiune publică; *Dr. Kiss János*, directorul preparandiei (pentru școlile civile); *Léng Mihály*, directorul pedagogiei de stat din Păța (pentru pedagogiile confesionale catolice și greco-orientale sârbești); *Scherer Sándor*, directorul pedagogiei de stat din Băja (pentru pedagogiile greco-orientale române); și *Vegessé Rosa*, nascută *Bogya*, profesoară la școala imperioală de fete din Eger, pentru lucrul de mână și economia de casă în toate pedagogiile. După cum vedem într-o foie din Budapesta, consiliul școlar catolic vrea să protesteze în contra acestei dispozițiuni, pe care guvernul era în drept să o dea numai după votarea proiectului de lege referitor la reformele școlare, ear' nu acum, când acel proiect de lege e luat de la ordinea zilei.

Alegeri protestate. S'a înalțat recurs la Curie în contra alegerii din Ocna, unde candidatul național român, dl. *Dr. Aurel Cosma*, a rămas în minoritate, și în contra alegerii din Dobru, unde a căzut candidatul național român *Dr. Aurel Vlad*. S'a dat recurs și în contra alegerii din Arpaș, unde a fost ales *Dr. Șerban*, având de contracandidat național român pe dl. *Dr. Octavian Vasu*.

Maxim Gorki liberat! Se scrie din Petersburg, că celebrul scriitor rusesc *Maxim Gorki*, arestat cu ocaziunea turburărilor din Petersburg, a fost pus în libertate, după ce ameliat seia au depus o cauțiune de 10,000 ruble pentru el, ear' *Gorki* o promis, că din Petersburg nu se va depărta până nu se va termina procesul ce i-s'a intentat.

Condamnat. Tribunalul regesc din Rozsnyeg a judecat pe preotul naționalist slovac *Paul Csobodo* la șase luni închisore și 700 corone amendă în bani, pentru delict de agitație.

Turburările din Rusia. În timp ce în Moscova decurgea Joi ceremonialul înmormântării mare-ducelui *Sergie*, în Caucaz se dădea luptă strajnică între miliții și revoltați, deosebi în orașul Baku, unde revoltații au bătut trupele și li-au luat chiar și tunurile. Acum în Baku e relativ liniște, liniște ținută cu forță și teroare, dar e amenințată situația în Tiflis. Autoritățile de acolo au cerut două diviziuni de armată pentru a susține ordinea, dar li-s'a răspuns că nu li-se poate împlini cererea, fiindcă nu sunt trupe de ajuns.

O știre de mare senzație se dă din Paris pe bază de informațiuni private din Petersburg. A nime, că în contra țărului și a familiei sale era să se comită atentat cu bombe aruncate din balcon în palatul de la Tarscoje-Selo. Poliția prinzând însă de veste a găsit și confiscat balonul, arestând totodată mulțime de inși, bănuiați a fi complici la planul atentatului.

Alegerile în România sunt acum terminate. Colegiul al doilea pentru senat a ales trei opoziționali și 47 conservatori, ear' universitatea din București a ales pe dl. *Gr. Ștefanescu*, guvernamental, contra dlui *T. Maiorescu*, opozițional, cu 38 voturi, contra 37, și universitatea din Iași pe dl. *Gavrilăscu*, guvernamental, contra dlui *P. Poni*, liberal, cu 24 voturi față de 21. Dispune deci de o majoritate impunătoare guvernul conservator, atât în camera, cât și în senat.

Veterinari militari. Ministrul comun de război va deschide la toamnă internat în Viena și Budapesta pentru cei ce vreau să se dedice carierei de veterinar. După absolvirea studiilor, cari se fac în curs de patru ani, elevii vor fi primiți în armată ca veterinari. Se primesc în internat, unde vor avea întreținere gratuită, absolvenți de școle medii, cu esamen de maturitate. În internatul din Budapesta vor fi primiți 10, în cel din Viena 20 de studenți.

† *Mihail Șerban*, fost jude de instrucție la tribunalul regesc din Seghedin, a decedat în Băja, în urma unui atac de apoplexie. Rămășițele pământești ale defunctului au fost transportate la Nădlac, comuna în care s'a născut decedatul, și au fost așezate spre odihnă eternă în cimiteriul de acolo. Odihnească în pace!

† *Augusta Crainic*. Surorile: *Emilia Cosgarea*, *Cornelia Zunea* și *Iuliana Lenkes* în numele lor și al numărărilor rudeni cu inima înfrântă de durere anunță că veldva *Augusta de Crainic* nascută *Teodora*, soția fostului protopresbiter gr. or. al tractului Dobru, după un morb greu și îndelungat și-a dat sufletul în mâinile creatoriului la 11/24 Februarie 1905, în etate de 54 ani. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre odihnă eternă Duminecă la 13/26 Februarie la 3 ore p. m. după ritul bisericii gr. ort., în cripta familiară din cimiteriul din Dobru. Fie-i memoria binecuvântată.

† *Samfira Motora n. Candrea*, prețesă văduvă, a decedat în 23 Februarie a. c. orole 5 dimineață, în al 75-lea an al stății, împărțită cu sfințele Taine, în Câmpeni. Rămășițele pământești ale răposatei au fost date repausului etern Sâmbătă în 12/25 Februarie a. c. la 2 ore p. m. așezându-se în cimiteriul s. bisericii gr. ort. din Câmpeni. O mamă bună, o mare binefăcătoare a desrăpului se duce cu ea dintr-o viață. Fie-i odihna eternă, ear' memoria binecuvântată!

Baron nou. Foia oficială magiară publică în numărul de Iași că *M. S. a conferit comendăntului Orosdy Fülöp* și urmașilor, soi legitimi titlul de baron, cu predicatul „de Orosdy“, ca „reunoștință pentru meritele căștigăte pe terenul economiei publice“.

„Grănițerul“, institut de credit și economii în Dobru, și va ținea adunarea generală pe al șeslea an de gestiune (1904) în 4 Martie st. n. La capital social de 110.000 corone, cu 18.280 corone fond de rezervă, 186.026 cor. depuneri, etc., și cu reveriment de 1.859.139 cor. „Grănițerul“ a avut în 1904 profit de 21.842 cor. 17 fileri. Din această direcțiunea propune adunării generale a se distribui spre scopuri culturale 290 cor. 26 fileri. (Dividenda acționarilor e 9%.)

Cutrămur de pământ. Vineri dimineață s'a simțit la Innsbruck un puternic cutrămur de pământ, în urma căruia vasele de prin case s'au răsturnat, orolăgele s'au oprit și ușile se deschideau de sine. Cutrămurul a durat cinci minute și a fost urmat de vuet puternic. Asemenea și în Hall, Cell și Kaltenbach a fost cutrămur, tot în acel timp. În Hall, în urma zguluirii produse de cutrămur s'a rupt și prăbușit balconul unui case.

Lume 'ntorsă. Prefect de poliție în Honolulu e *Miss Wieler*, fata unui milionar, care din pastune a primit acest greu oficiu, pe care și l'împlinește cu mare conștientioșitate. Umblă călare, are revolver la brâu, și noptea intră cercetă de-arindul toate speluncile de pe teritoriul jurisdicțiunii ei. N'ar fi mai bine să ședă la mașină de cusut, la fier și la spălat?

În atențiunea emigranților la America. Guvernul Ungariei a liberat călătoria la America și prin Brema. Cine are pasportul predat pe la Fiume, acela poate călători și prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călători prin Brema la America, acela trebuie negreșit să trimită de a casă 20 corone arvună; după primirea arvunei fie-căruia i-se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici și sănătoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot străta 50 corone bani gata, acela toți sunt primiți în America. Cine are cunoscute în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trușești,

mai bătrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America și merge a nime la lucru rezervat, pe acela îl înpolază din America. În Ratibor, cum și în Brema fie-care emigrant se vizitează, așa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, poate fi primit în America.

Viață socială.

Petrecere în Băia. Inteligența română din Băia și comunele din jur (comitatul Hunedóra) arangi-ză Duminecă (5 Martie st. n.) petrecere cu dans în favorul școlii române gr. or. din Băia.

Concert în Zlagna. Corul bisericii gr. or. rom. din Zlagna invită la concertul ce l'va aranja Duminecă în 5 Martie st. n. 1905 în sala de la Kolozarvári Nándor. Inceputul precis la 8 ore s'era. Venitul curat este destinat pentru cumpărarea de cărți folositoare la biblioteca școlară. Suprasolviile se primesc cu mulțamită și se vor cuita publice.

Serată musicală în Turda. Reuniunea femeilor române din Turda invită la Serata musicală urmată de dans ce se va aranja în 8 Martie st. n. c. în sala cea mare din hotelul „Europa“. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 7 cor., (3 membri 5 cor.) Inceputul precis la 7 ore s'era. Contribuțiile maritimose sunt a se trimite pe adresa dnei *Augusta Dr. Moldovan*, casiera Reuniunii.

Programul e următoriu: Dirigent: *Octavian G. Simion*. 1. W. Humpel: „Iată ziua triumfală“, cor mixt cu accomp. de pian. 2. S. Gastaldon: „Musica Prohibita“, romanță italiană pentru sopran (dșora *Ida Mesaros*) cu accomp. de pian. 3. a) F. van Mendelsohn: „Cu mine fugi“, cor. mixt; b) I. Mateiu: „Pe la porța mândrei mele“, cor mixt. 4. F. van Mendelsohn: „Rondo capriccioso“, executat la pian de dșora *Eugenia Mesaros*. 5. Conrad Kreutzer: „Tras'a clopotul de s'era“, cor final din Opera: „O noapte 'n Granada“, cor mixt (a capella). 6. G. Schelletti: „Ca te legeni codrul“, romanță pentru sopran (dș. *Olimpia Dr. Moldovan*) cu accomp. de pian. 7. I. Mureșan: „Brumărelul“, baladă pentru cor mixt, solo de sopran (dș. *Olimpia Dr. Moldovan*), solo de basă („a“) și accomp. de pian. Acompaniamentul de pian îl va prevedea dșora *Eugenia Mesaros*. — Dana.

Cărți și reviste.

„Biserica ortodoxă română“, revistă ecleziastică a Sfântului Sinod al bisericii autocefa'e ortodoxe a României, a apărut pe Ianuarie (fasc. 10, anul de existință XXVIII) cu următoriu sumariu: „Present clerului român“, de C. Erbiceanu (sfaturi de conduită, scose din experiența unei vieți îndelungate și basate pe Ep. I. către Corinteni a sf. apostol Pavel: „De ași grăi în limbi omenești și îngerești, ear' dragoste nu am“... etc.); Psalmii, studiu de diaccon Dr. Popescu-Mălăiești (continuare din fascicoli anteriori); Note asupra istoriei bisericești a Românilor pentru secl. XIX, comunicări de C. Erbiceanu (continuare din fasc. ant.); Milostenia și ospitalitatea la primii creștini, de C. (Erbiceanu?); St. Grigorie de Nazianz și învățătura sa, de M. P.; Manuscrisurile de la Baerican și Râșca, comunicări de Alexandru Lăpădatu; Puterea credinței, studiu dogmatico-moral, de Dr. Dragomir Demetrescu; Valoarea și mistica învățământului religios, de protosincelul Iuliu Scriban (continuare din fascicoli anteriori), apoi cronică bisericească, notițe bibliografice, și altele.

„Bis. ort. română“ apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 12 lei pe an.

Oficială.

Onorații domni preoți se subscrie cuitel românește; se alătură o asemnată cu adresa corectă. Cifrele se vor scrie aici. Singuraticel solviri se se indice, deși în parte sunt deja notate la Ven. Consistoriu.

Posta redacției.

Un alegător în S. Ai totă dreptatea. Nu putem însă publica cele trimise, pentru a nu ni-se face imputare că provocăm certă — confesională.

„VICTORIA”, Institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Victoria”, prin acesta se invită conform §-ului 17 din statute la a

XVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 5 Martie 1905 la 10 oare înainte de amiazi, în localitățile institutului (calea Archiducele Iosif nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Alegerea a 2 membrii în direcțiune, și 1 în comitetul de supraveghiere.
4. Urcarea capitalului de fondare prin o nouă emisiune de acții.
5. Inițierea unei filiale.
6. Modificarea statutelor institutului.
7. Modificarea statutelor fondului de pensuni.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în sensul §-ului 22 al statutelor sunt rugați a-și depune actiile, eventual dovezile de plenipotență la cassa institutului, sau la institutele de credit și economii „Albina”, „Timișana”, „Bihoreana” și „Oraviana” cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 19 Februarie 1905.

(53) 1

Direcțiunea institutului

„PARSIMONIA”

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Bran.

Convocare

la

a X-a adunare generală

a institutului de credit și economii, societate pe acțiuni „Parsimonia” în Bran, ce se va ține Joi în 9 Martie st. n. 1905 la 10 ore înainte de amiazi în localul institutului, la care sunt invitați toți acționarii a se prezenta în sensul §-ului 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următoarele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.
2. Statorirea bilanțului și a împărțirii profitului.
3. Alegerea a câte doi membrii în direcțiune și comitetul de supraveghiere.
4. Modificarea §§. 32—41 și 49 din statute. (52) 1
5. Alte propuneri eventuale.

Bran, în 9 Februarie 1905.

Din însărcinarea direcțiunii:

Președintele societății

I. cav. de Pușcariu.

Contul Bilanț pe 1904. — Mérleg számla 1904 évre.

Activa — Vagyon.	K f	Pasiva — Teher.	K f
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	481,652 03	Capital acționar incurs — Befizetett részvény tőke	116,742—
Credite person. — Kötelezvények	16,136—	Depuneri — Betétek	335,178 37
Mobilier — Butorzat	463 32	Cambii reescontate — Visszeszámitolt váltók	13,523—
20% amort. — Leírás	92 66	Interese transitorii pe 1905. — 1905 évi átmeneti kamatok	7,536 99
Realități — Ingatlanok	2,537 46	Fondul de res. — Tartalék alap	21,486 93
Conturi curente — Folyó számla	1,600—	Depozite — Letétek	4,801 57
Bonuri — Értékpapírok	7,000—	Pro diverse — Különféle	199 50
		Profit curat — Tiszta nyereség	9,827 79
	509,296 15		509,296 15

Contul profit și pierdere. — Veszteség és nyereség számla.

Debit — Tartózik.	K f	Credit — Követel.	K f
Inter. de depun. — Betéti kamatok	15,403 03	Inter. camb. și de la oblig. — Leszámitolt váltók és kötelezvény utáni kamatok	34,190 49
Spese — Költségek	1,471 56	Provisiune — Jutalék	171 67
Salare — Fizetések	2,643 33	Compet. de timbru — Bélyeg illeték	103 50
Contrib. directă — Egyenes adó	2748 87	Diferite — Különféle	70 25
10% după inter. de dep. — 10% betéti kamut	1540 30		
Contrib. comit., comun. — Megyei és községi adó	808 37		
Amortizarea mobil. — A butorzat törlesztése	92 66		
Profit curat — Tiszta nyereség	9 827 79		
	34,535 91		34,535 91

Bran, 31 Decembrie 1904 — Törösvár, 1904 Deczember hó 31-én.

Direcțiunea — Az igazgatóság:

Ioan Cav. de Pușcariu m. p. Ilariu Reit m. p. Miron Tătoiu m. p.
president. comptabil.
Ioan Cențu m. p. George Tișca m. p. Axente Moșoiu m. p.
George Enescu m. p. Iacob Popa m. p. Nicolae Reit m. p.

Confrontându-se cu registrele principale și auxiliare, s-au aflat esacte. — A fő és mellék könyvekkel összehasonlítván, helyesnek találtatott.

Bran, în 9 Februarie 1905 — Törösvár, 1905. február hó 9-én.

Comitetul de supraveghiere — A felügyelő bizottság:

Nicolae Garoiu m. p. Leontin Pușcariu m. p. George Babeș m. p.
president. vicepresident.
Ioan Enescu m. p. Iosif Enescu m. p. Nicolae Runceanu m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

ACTIVA.	(Coroane)	Bilanț cu 31 Decembrie 1904.	(Coroane)	PASIVA.
Cassa în numărar	104,199 60	Capital social 3000 acții à K 200	600,000—	
Bon în Giro-conto și la alte bănci	34,007 99	Fond de rezervă	408,063 65	
Cambii	6,281,197 66	Fond special de rezervă	5,000—	
Imprumuturi hipotecare	1,031,947—	Fond de pensuni	76,103 49	
Avansuri pe efecte	66,540 18	Depuneri spre fructificare	5,504,507 26	
Efecte publice	490,000—	Depozit de cassă	7,749 93	
Acții dela diverse bănci	42,970—	Reescont	1,467,346—	
Credite de Cont-curent	25,765 07	Dividendă neridicată	2,224—	
Casa institutului și alte realități	203,285 64	Contribuție nesolvită după interesele dep. pe sem. II	12,290 65	
Mobilier	7,724 94	Interese transitoare anticipate	93,364 06	
după amortizare	2,724 94	Profit transpus din 1903	6,525 44	
Diverse conturi debitoare	6,515—	Profit net	114,245 06	120,770 50
Interese transitoare restante	5,991 40			
	8,297,419 54			8,297,419 54

Debit.	(Coroane)	Contul Profit și Pierdere.	(Coroane)	Credit.
Interese pentru depuneri spre fructificare	238,067 44	Venitul transpus din anul trecut	6,525 44	
Interese pentru reescont	35,659 36	Interese: dela cambii	404,188 73	
Spese: Salare	36,539 98	„ hipotecă	76,359 93	
Bani de cuartir	7,429 92	„ avansuri pe efecte	4,657 01	
Imprimate, registre, lumină, lemne, diverse	18,289 56	„ efecte publice	8,816 37	
Porto	6,989 40	„ credite de cont-curent	2,183 70	496,205 77
Contribuție directă	30,310 88	Chirii și alte arânzi		7,324 89
10% dare de depuneri	23,806 64	Provizii și alte venituri		13,132 52
Chirie	2,600—			
Amortizare din mobilier	2,724 94			
Profit transpus	6,525 44			
Profit net	114,245 06			120,770 50
	523,188 62			523,188 62

Arad, la 31 Decembrie 1904.

Oncu m. p., director-executiv.

Direcțiunea:

Raicu m. p. secretar.

Mihail Veliciu m. p., prez.
Petru Truția m. p.

R. Ciorogariu m. p., v.-prez.
Traian Vățian m. p.

V. Mangra m. p.
Dr. Aurel Demian m. p.

Dr. Nic. Ciacian m. p.
G. Popoviciu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină concordanță cu registrele institutului.

Comitetul de supraveghiere:

G. Feier m. p., prez.

N. Marcu m. p.

Dr. S. Ispravnic m. p.

A. Secula m. p.

„FĂGETANA”, institut de credit și de economii, ca societate pe acțiuni în Făget.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Făgetana”, ca societate pe acțiuni în Făget sunt prin acesta invitați în sensul §. 15 al statutelor societății la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Făget Joi la 16 Martie st. n. 1905, la orele 10 a. m., în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre rezultatul gestiunii anului XIII.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul XIII de gestiune.
5. Darea absolutului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghiere.
6. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un nou period de 3 ani.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-ului 26 din statutele societății.
8. Esmierea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiați, sunt invitați în virtutea § 16 din statutele societății a-și depune acțiunile dlor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, 22 Februarie 1905.

Direcțiunea.

Activa	Contul Bilanțului		Pasiva	
	K	f		K f
Casa în numărar	18,972	98	Fonduri sociale:	
Realitățile institutului	70,851	78	capital de acțiuni 2000 bucăți	
Efecte publice	49,345	40	à 200 cor	400,000.—
Acțiuni străine	20,720	—	Fondul de rezervă	9,158 51
Imprumuturi pe cambii cu cav.	598,421	93	„ realităților	12,460 86
Imprumuturi pe cambii cu acop.			„ de pensiuine	71,657 72
hipotecară	198,041	11	Depuneri spre fructificare	849,776 90
Imprumuturi pe hipotecă	233,810	85	Cambii reescontate	134,828 —
Imprumuturi pe oblig. cu cavenți	194 834	83	Interese anticipate pe 1905	12 611.—
Credit de cont curent	111,956	52	Diverse conturi creditoare	28 248 83
Mobilier	1910	63	Profit curat	33,358 10
după amortis. de 10%	191 06	1,719 57		
Diversi debitori și int. rest.	53,424	90		
	1,552,099	92		1,552,099 92

Debit.	Contul Profit și Pierderi.	Credit.	
	K f	K f	
Interese pentru depuneri	46,922:90	Interese de la împrum. pe cambii	64,781:99
Interese pentru cambii reesc. . .	7,477:53	Interese de la împrumuturi pe	
Salare, relut de cuartir și marce		cambii cu acoperire hipotecară	17,853:65
de prezență	21,774:96	Interese de la împrum. pe ipot.	18,293:03
Porto, tipărituri și alte	5,418:67	Interese de la împrum. pe oblig	14,770:52
Contribuție directă	8,748:43	Interese de la credite de cont curent	7,716:49
Contrib. de 10% după inter. dep.	4,692:30	Interese de la efecte publice . .	1,254:40
Contribuție comunală	1,473:42	Profit de la realități	1,020:—
Competință de timbru	479:07	Profit de la acțiuni străine . .	1 263:—
Dare de drum	560:51	Provizii	4,143:87
10% amortisare din mobilier . .	191:06		
Profit curat	33 358:10		
	131,096:95		131,096:95

Făget, 31 Decembrie 1904.

Director esec.: Sebastian Olariu m. p. Pentru contabilitate: Toma F. Hanesiu m. p.
Adam Groza m. p. George Popovici m. p. Axentie Gaita m. p.
Alesandru Iclozan m. p. Vasilie Nicorescu m. p.

Conturile prezente esaminându-le conform legilor și statutelor le-am aflat esacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 22 Februarie 1905.

Comitetul de supraveghiere:

Dimitrie Iosof m. p. Dimitrie Carabaș m. p. Dimitrie Tatar m. p.
Ișăia Popovici m. p. Adam Leșnican m. p.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecezane.